

koža, kato, kradā, obadz, pečatb, pāditi, včdro, včverica, želādb, žolna i. t. d. — Naš rojak V. Oblak opisuje Lastovsko narečje (Der Dialect von Lastovo). Iz njegave razprave je razvidno,¹ da se meja med čakavskim in štokavskim narečjem ne dá natančno določiti, ker prehajajo osebnosti jednega glavnega narečja na meji med osebnosti drugega glavnega narečja. — J. Wilh. Schulte v Beuthnu v Gorenji Sileziji objavlja spis: „Ueber slawische Ortsnamen, welche aus einem Personennamen mit der Praep. u gebildet sind. — V kritičnem vestniku nahajamo med ocenami premnogih knjig tudi ocene Tertnikovega spisa o jeziku Prešernovem, Hubadovega novega izdanja Janežičevega slovensko-nemškega slovarja in Sketove slovsvene čitanke za 7. in 8. razred. Potekle so iz peresa g. V. Oblaka. Isti učenjak objavlja tudi (bolgarski) spis L. Miletiča in (hrvaški) spis dr. T. Maretiča o življenji in književnem delovanji Miklosičevem. Uničujočo kritiko, katero sta izrekla Schuchardt in Jagić o Topolovškovi knjigi, omenil je „Zvon“ že zadnjič. V oddelku „Bibliographisches“ je zabeleženih silo knjig in brošur, tičočih se vseh strok slovanske filologije. V oddelku „Kleine Mittheilungen“ čitamo zanimljive manjše članke, n. pr. o imeni mesta Plovdiva (Philippopol). Končno objavlja izdajatelj Jagić materialije k zgodovini slovanske filologije in sicer pisma P. J. Safařika metropolitu Stankoviču in patrijarhu Rajačiču.

P.

Der Dialect von Lastovo se zove razprava g. dr. V. Oblaka, katero tudi omenja gorenje poročilo o Jagičevem »Archivu«. Pisatelj se je na svojem znanstvenem potovanju po južnih dalmatinskih otokih seznanil tudi s tem narečjem. Zanimljivo je posebno zato, ker ima sicer čakavsko lice, a vendar nekatere značilne štokavske posebnosti. Razprava je pregledno sestavljena, ker se pri vseh dialektičkih posebnostih in njih razlagi zlasti ozira na one, katere so važne za karakteristiko čakavskih in štokavskih narečij. Tako se pręcej vidi, v koliko je to narečje čakavsko in v čem se že približuje štokavskemu. Nasproti enakim hrvaškim razpravam M. Kušarja, Rožiča i. t. d. ni razprava samo dialektička statistika, nego različni pojavi se poskušajo tudi razložiti. Na konci so nekatere splošne opomnje o razmerji med čakavskimi in štokavskimi narečji, naperjene proti Miklosičevemu nauku o starem jezikovnem dualizmu srbohrvaškem. Dialektičkih mej ni, nego samo meje posrednih jezikovnih posebnostij; zato tudi ni »čistih« narečij, v katerih ni nobene posebnosti sosednih govorov.

Župniški izpit iz leta 1750.¹⁾ Matija Zupin in Anton Palcič sta leta 1755. delala izpit pri tržaškem konsistoriji. Sestaviti sta morala poleg drugega kratek govor o predmetu: »Videns Jesus civitatem flevit super illam.« Mesečnik tržaške škofije »Folium dioecesanum« iz leta 1869. str. 143. — 144. navaja iz govorniških načrtov nekoliko na ogled, da pokaže, kakšen je bil jezik prosilcev leta 1755. Prosilec Palcič je bil domá iz Sočerge. Pravopis je italijanski, pa nedosleden.

I. Videns Jesus civitatem flevit super illam.

De Christus Sju Boshj ie persou iskat inu isvelizat kar ie sghblenu bilu, na tem nei zuiblat, dokler nenit iesus quaerere et salvum quod perierat. Nei sparou terplenia, nei sparou muie, dopernasou je miracle, je hodi u is eniga mesta u tu drugu, is ene desele u to drugo samu de bi dopernesen volo svoiga ozheta. Kadar pak je vidiu te ludi terdovratne, de neiso hodeli dopernest negoviga svetiga povejla, se ie sjiokou Ali od kod pride, o moi dobrutlivi Jesus, de danasgne dan ste vi tulikain jokou, dokler usi volno in s vesseion so vas u mestu preieli. Sdei sposnam od kod pride vassa

¹⁾ Opozoril me je na to drobtinico g. dr. Tomasin, profesor na c. kr. državni gimnaziji.

salost. Sakai vi ste dobru veidu, de taisti kateri tulikain vessenja so vam iskasali, potler vas bodo pregagnali, topli, krisali inu spotlivu na svetim krisi perbiali. Zhe od tod enu maithinu h temu se perblisamo, kar pomeni tu mestu, tudi ussidagnim zhassi nas usmileni jesus se joka. Tu mestu pomeni nasso Dusho, kateri veliku milosti inu dobrute ie iskasou io ie h pervimu stvaru po svoim Pildi, faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram, ie nio oprou inu ozhistiu od greha, io ie slekou s krampliu hudizha poklenska, u tem kir sa nio reshit ie preliu usso negovo sveto Resho (!) kri. Videjo z tedai pruti leti dobruti mu nesgruntani milosti nehvalesen se iskase, dokler nemestu hodit po negovim nauuku, se blise h temu fardamanim, se milu s jozhe, videns Jesus civitatum flevit super illam. Amen.

D. Mattio Zupin m. p.

Viduchi Jesus grad od Jerusalema so mi se prolile susce; — moi predragi grad so dusse nasse, sgora oneh on gioce cadar mi drugi pademo u grih, tadaí on gioce, sacai duse nase on negleda vec cacor pervo, cadar sgubimo . . . negovo tadaí on gioce; no co mi drughi nechiamo da Jesus ioce, recemo largo od griha, pustimo crivigne, pustimo soaco slo, i oslisimo negove sapovedi, tacco chiamo resveselit Isusa, i en dan chiamo miloschio negovo dosegnit . . . nebesco. Uni grad arbet ie bil nel lepce, tacco duse nase so nel lepce, cadar so u milosti od Boga, on ich gleda cacor negove . . . ma cadar sa naso nesrechio ich od nega odversemo, tadaí on dela vidi s ovo . . . P. Antonio Palcich.

Dr. K. Glaser.

Krscsánszko katholicsánszke cerkvene peszmi sz potrebnimi molítvami i vnógimi vogerszkimi peszmami za skolnike, katholicsánszko mladézen, ino za vszákoga pobozsnoga krscsenika. Vö dáne od drüstva szvétoga Stevana. Prvi natisz. Budapest, 1893, 687. — To cerkveno pesmarico v prekmurskem narečji in madjarskem »državnem« pravopisu je sestavil učitelj *József Pustaj* v Martjancih (med ogerskimi Slovenci). Da je pri-skrbelo ogersko društvo sv. Stefana izdajo te knjige, temu je pač vzrok, ker je v nji najti tudi nekoliko pesmij v madjarskem jeziku. Nekatero pesmi se tedaj nahajajo v obeh jezikih. Tako naj pomore ta pesmarica prekmurkim Slovencem, da se skoraj nauče državnega jezika. To se nam prav odkrito pove v uvodu: »ár sze je solszka deca i mladézen zdaj zse tídi privádila, vszamogócsega i dobrotivnoga Oco so lejpom vogerszkom jeziki hváliti i zvisávati. I vszi mí, ki mladézen gori hránimo, tó verjemo, ka je zse nej dalecs ono vrejme, gda mo vszi lahko po obcsinskom jeziki nase domovine dícsili Bogá — sz ednim glászom. To je tedaj želja patrijotskega učitelja. Vender moramo biti hvaležni njemu in društvu za to knjigo, zakaj malo številce ogerskih pesenc ne obrodi zaželenega sadu. V knjigi je tudi nekoliko štajerskih pesmij, seveda v popravljeni odeji, nekaj jih je pa prevedenih iz madjarskega jezika. Jezik je prekmursko narečje, toda ne popolnoma pristna in nepopravljena govorica ogerskega Slovenca, nego prekmurski »književni« jezik. Ta jezik se je polagoma utrdil v jednom stoletji, v njem je pisana vsa prekmurska cerkvena »književnost«, prevod novega zakona, psalterja, molitveniki, katekizem in knjige jednake vrste. V tem »književnem« jeziku se dá opaziti nekoliko vpliva sosednega štajerskega narečja. Marsikatero dijalek-tiške posebnosti ni tedaj najti v jeziku prekmurskih knjig in tedaj tudi ne v tej pesmarici. Prekmurski pisatelji so zgodaj opazili, da nekaterih posebnostij ni v bližnjih narečjih n. pr. izpada *h*, prehoda *m* v *n* na konci besede, in zato jih niso vzprejeli v knjigo. Ob sedanjem razmerji ni misliti, da bi književna slovenščina izpodrinila domače književno narečje, slovenska knjiga le težko najde semkaj pot, ker bi utegnila škodovati naglemu napredku državnega jezika med Prekmurci.

V. O.

Hrvaške novice. V Zagrebu biva sedaj več hrvaških umetnikov, da zvršé nekatera dela, ki jih je naročil oddelni predstojnik dr. Kršnjavi. Sloveči slikar Vlaho Bu-